

Iva Lakić Parać
Katarina Šukelj

*Odsjek za indologiju i dalekoistočne studije
Filozofski fakultet u Zagrebu*

<https://www.doi.org/10.17234/9789533791319.03>

Novi dvopredmetni preddiplomski i diplomski sveučilišni studijski programi japanologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu

Sažetak: Studenti Sveučilišta u Zagrebu dvadeset su godina mogli studirati japanologiju u sklopu slobodnog trogodišnjeg studija. Pravo prijave za upis na slobodni studij imale su osobe koje su redovno upisale najmanje V. semestar sveučilišnoga studija na nekom od fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ili su već završile (diplomirale) neki četverogodišnji ili petogodišnji sveučilišni studij. Uvođenjem novih sveučilišnih studijskih programa japanologije na Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu studenti konačno dobivaju mogućnost pohađanja punopravnog, redovnog studija i dobivanje službene i vrijedeće diplome. Novi studijski programi omogućuju i potiču ostvarenje novih koncepcija u nastavi japanologije, primjenu ECTS sustava bodovanja, veću izbornost studenata, poboljšanje kvalitete i učinkovitosti nastavnih programa te kombiniranje studija s još jednim dvopredmetnim petogodišnjim programom.

Glavne riječi: japanologija, slobodni studij, sveučilišni studij, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Uvod

Trogodišnji slobodni studij japanologije, osnovan 2004. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u procesu je akreditacije i uskoro će prerasti u dvopredmetni preddiplomski i diplomski studij. U ovom članku predstaviti ćemo Elaborat programa oba studija koji obuhvaća razloge za njihovo pokretanje: znanstvenu, kulturnu, društvenu i gospodarsku potrebu, procjene o potrebi tržišta rada te usklađenost novih

programa s misijom Sveučilišta. Predstaviti ćemo i osnovne informacije o svakom programu te ih usporediti sa sličnim studijima u regiji i šire.

Razlozi za pokretanje studija

Znanstvena potreba

Preddiplomski dvopredmetni studijski program japanologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu namijenjen je obrazovanju stručnjaka humanističkih znanosti iz područja japanologije u opsegu koji je nužan preduvjet za nastavak obrazovanja na diplomskom studiju. Studijski program stoga je koncipiran na način da obuhvaća temeljna znanja iz japanskog jezika i kulture, odnosno japanske lingvistike, književnosti, povijesti, religije, filozofije, povijesti umjetnosti te suvremenog japanskog društva. Preddiplomski dvopredmetni studij japanologije nastaje kao rezultat dozrijevanja dosadašnjega slobodnog studija japanologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu ustrojena odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta i pridružena Odsjeku za indologiju i dalekoistočne studije 2004. godine.¹ Slobodni studij trebao je biti prvi korak prema osnivanju redovnog studija, pa se s tim ciljem svih ovih 19 godina studij razvijao i nadopunjavao, kako obogaćivanjem studijskog programa tako i širenjem nastavničkog kadra koji se istovremeno znanstveno usavršavao i napredovao u zvanju.

Od dva strana lektora koji su 2004. godine započeli slobodni studij japanologije na engleskom jeziku (prof. Yuzo Yada i prof. Sachiko Kurihara) danas su na katedri zaposlene dvije docentice (dr. sc. Hazuki Mori i dr. sc. Iva Lakić Parać), stalna lektorica (mr. sc. Emi Murata Margetić), asistentica (Katarina Šukelj, mag. jap.), strana lektorica i vanjska suradnica (dr. sc. Velna Rončević). Nudimo izbornosću predmeta iznimno bogat i raznolik program te, osim jezičnih kolegija, naši studenti slušaju kolegije iz japanske povijesti, književnosti, religije i filozofije, umjetnosti te popularne kulture. Prema brojnosti kolegija naš slobodni studij odgovara jednopredmetnom studiju stoga nam je u cilju akreditirati i diplomski studij jer bi, između ostalog, na taj način sadržaj svih dosadašnjih kolegija ostao zastupljen.

Godine 2008. potpisan je Sveučilišni memorandum o suradnji na polju obrazovanja, sporta, znanosti i tehnologije između hrvatskog Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i japanskog Ministarstva za obrazovanje, kulturu, šport, znanost i tehnologiju.² Brojni su se naši studenti u međuvremenu znanstveno i stručno usavršavali na japan-

¹ Vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, *Zapisnik 2. sjednice Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu održane 10. studenog 2004. u Vijećnici, s početkom u 11,00 sati*, (2004), 43.

² MZOŠ i MEXT, *Memorandum između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i Ministarstva obrazovanja, kulture, športa, znanosti i tehnologije Japana o suradnji na području obrazovanja, športa, znanosti i tehnologije*, (2008).

skim sveučilištima s kojima je Filozofski fakultet u Zagrebu, posredstvom Katedre za japanologiju, potpisao sporazume o suradnji. Osnivanje redovnog i punopravnog studija logičan je korak ka očuvanju, kao i poboljšanju, već dobro uhodane znanstvene i stručne prakse.

Diplomski studij japanologije predviđen je kao nastavak obrazovanja stručnjaka humanističkih znanosti iz područja japanologije koji su stekli diplomu na preddiplomskoj razini, odnosno temeljna znanja iz japanološke struke. Koncipiran je tako da obuhvaća specifična, specijalistička znanja iz područja japanske lingvistike i društva. Završetkom diplomskog studija japanologije magistar/magistra japanologije osposobljen/a je za doktorski studij, kao i uključivanje u znanstveno-istraživački rad u ustanovama i institucijama koje se bave proučavanjem jezika i društva. Obrazovanje japanologa, koji se pripremaju za najviši stupanj znanstvenog obrazovanja, jedan je od najvažnijih preduvjeta za stvaranje kadrova kakvih trenutno nema na našim sveučilištima i drugim visokoškolskim i znanstvenim institucijama. Osim toga, s obzirom na to da je prema brojnosti kolegija naš dosadašnji slobodni studij japanologije odgovarao jednopredmetnom studiju, jedan od ciljeva akreditacije ovog diplomskog studija je i očuvanje razine sadržaja koja je dosad postignuta a koja se akreditacijom samo preddiplomske razine ne može očuvati. On je važan i zbog toga što zaposlenim nastavnicima pruža mogućnost nastavka znanstvenoga i stručnoga razvoja.

Kulturna potreba

Posljednjih tridesetak godina se sve više osjeća jačanje kulturnih veza Japana i Europe. Brojne su zajedničke institucije i udruženja ustrojene u svojstvu pružanja podrške tom povezivanju. Kao najvažnije mogu se navesti *The European Association of Japanese Studies* (EAJS) i *Japan Foundation*. EAJS je udruga znanstvenika i studenata osnovana s ciljem promocije istraživanja iz područja japanologije u Europi, Japanu i dalje.³ Japanska fondacija je organizacija kojom japanska vlada pruža potporu centrima za učenje japanskog jezika i kulture diljem svijeta, sa svojim europskim podružnicama u Rimu, Kölnu, Parizu, Londonu, Madridu i Budimpešti.⁴ Japanska fondacija je putem donacija u obliku knjiga, potporama za financiranje plaća nastavnog kadra i potpore raznim projektima, kao i opremanjem nekoliko učionica za jezične vježbe Katedri za japanologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu donirala ukupnu vrijednost od preko 1,800,000 HRK (oko 239,000 Eura). Zahvaljujući tim donacijama, danas u fakultetskoj knjižnici raspoložemo iznimno bogatom japanološkom građom kojom se naši studenti, ali i šira zainteresirana javnost, svakodnevno služe.

³ The European Association of Japanese Studies, *About*, (2022).

⁴ Japan Foundation, *About the Japan Foundation* (2023); Japan Foundation, *Japan Foundation's Overseas Offices* (2023).

U Hrvatskoj su kulturne veze među dvjema zemljama tradicionalno jake. Već desetljećima su prisutni klubovi japanskih borilačkih vještina poput džuda, kendoa i karatea. Udruge haiku pjesnika organiziraju domaće i međunarodne natječeaje (npr. Natječaj za haiku na hrvatskom standardnom jeziku za učenike osnovnih škola⁵, Natječaj za haiku na kajkavskom narječju⁶, Natječaj za HAIGA (haiku + crtež) za učenike osnovnih škola⁷), recitale, predstavljajući zbirke haiku poezije te izdaju časopise, npr. časopis za haiku – Haiku Magazine IRIS International udruge „Tri rijeke⁸”. U posljednje je vrijeme u hrvatskoj mladeži, u skladu sa svjetskim trendovima, velik interes za japansku popularnu kulturu, animirane filmove i manga stripove. Vrlo je značajna i činjenica da je u prije pandemije uzrokovane koronavirusom, broj japanskih turista iz godine u godinu rastao, a samim time i potražnja za stručnim kadrom koji poznaje japanski jezik i kulturu.⁹ Nakon ukidanja restrikcija može se očekivati povratak japanskih turista u Hrvatsku te i time ponovna povećana potražnja za stručnjacima.

Društvena potreba

Prošlo je 19 godina od osnivanja slobodnog studija japanologije i sve upućuje na to da je naš program imao uspjeha. Studij je od osnivanja u prosjeku svake godine upisalo oko 20 do 25 studenata, unatoč činjenici da se pohađanje slobodnog studija u Hrvatskoj ne može upisati u radnu knjižicu. Naši su studenti u razgovoru s nastavnicima uvijek isticali kako bi željeli pohađati punopravni, redovni studij i dobiti službenu i vrijedeću diplomu. Također, većina je željela studirati japanologiju u sklopu petogodišnjeg studija, odnosno, kombinirati studij s još jednim dvopredmetnim petogodišnjim programom.

Studij japanologije obrazovat će stručnjake humanističkih znanosti koji će imati znanja i kompetencije na području japanske lingvistike, interdisciplinarnog proučavanja japanskog društva, podučavanja japanskog jezika i prevođenja. Potreba za tim stručnjacima različitih usmjerenja dugo je već prisutna na suvremenom tržištu rada (diplomiranih japanologa u Hrvatskoj donedavno nije ni bilo i diploma se stjecala isključivo u inozemstvu), kako u užoj tako i u široj društvenoj i znanstvenoj zajednici, a posebice s obzirom na Europsku uniju i njezine relacije s azijskim zemljama.

⁵ Udruga „Tri rijeke” Haiku pjesnici Otoka Ivanića (Ivanić Grad: 2023).

⁶ Ibidem.

⁷ Ibidem.

⁸ Ibidem.

⁹ Hrvatska turistička zajednica, *Japan: Profil emitivnog tržišta – izdanje 2023.* (2023), 7.

Gospodarska potreba

U današnjem svijetu potrebno se više nego ikada odmaknuti od „lokalnog” i promišljati globalno, a Japan je jedna od vodećih svjetskih sila, po nominalnom BDP-u treća¹⁰ svjetska ekonomija iza SAD-a i Kine, četvrti je svjetski izvoznik i šesti uvoznik te jedna od tehnološki najrazvijenijih država svijeta, vodeća na mnogim poljima znanstvenih istraživanja, posebice istraživanja umjetne inteligencije, informatičkih tehnologija i robotike.¹¹ U razdoblju prije pandemije broj turista iz Japana i drugih zemalja Istočne Azije rastao je iz godine u godinu te se može pretpostaviti povratak brojnih turista nakon ukidanja restrikcija.¹² Brojne japanske tvrtke imaju svoje podružnice u Hrvatskoj. Hrvatska tuna je posebno cijenjena u Japanu pa gotovo svaka tuna koja se uzgoji i ulovi odlazi za Japan, a potražnja je i dalje veća od ponude.¹³ Za studij japanologije trebale bi stoga biti zainteresirane hrvatske tvrtke koje žele suradnju s Japanom kao i drugim zemljama Istočne Azije s kojima Japan dijeli kulturološki milje, turističke agencije, hrvatska diplomacija, biblioteke, instituti i kulturne ustanove. Osim toga, studij japanologije u svijetu je već godinama u samom vrhu popularnosti kod odabira filološko-interdisciplinarnih sveučilišnih usmjerenja i teško će se pronaći renomirano europsko sveučilište koje u svojoj ponudi nema taj studij. Vrlo se često u posljednje vrijeme otvara mogućnost interdisciplinarnih studija na način da student preddiplomskog ili diplomskog studija, primjerice ekonomije, prava, turističkog menadžmenta itd. upisuje paralelno i studij japanskog (ili nekog drugog azijskog) jezika i kulture ili se pak sam studijski program strukturira interdisciplinarno, naprimjer studijski program *Lingua, economia e istituzioni del Giappone, Lingua, politica e economia dei Paesi arabi, Lingua, societa e istituzioni della Cina contemporanea* na Sveučilištu u Veneciji¹⁴, itd. Također treba napomenuti da se japanski jezik već dugo vremena uči kao izborni jezik u osnovnim i srednjim školama u cijelom svijetu, ali i u nama bliskim zemljama poput Italije¹⁵, Mađarske (Moritoki Škof, 2018), Srbije (Tričković 2018). Studij japanologije nesumnjivo će pridonijeti jačanju budućih veza između dviju zemalja te omogućiti veću konkurentnost naših mladih na tržištu rada.

¹⁰ Cabinet Office, *GDP no kokusai hikaku* (2022), 16.

¹¹ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Japan>; <https://www.stat.go.jp/english/data/index.html>

¹² Hrvatska turistička zajednica, *Japan: Profil emitivnog tržišta – izdanje 2023.* (2023), 7.

¹³ <https://www.agroklub.com/ribarstvo/gotovo-svaka-tuna-koja-se-uzgoji-i-ulovi-odlazi-za-japan-potraznja-i-dalje-veca-od-ponude/57552/>

¹⁴ Università Ca' Foscari Venezia, *Lingua, economia e istituzioni del Giappone Immatricolati a.a. 2019/2020* (Venezia: 2023).

¹⁵ <https://www.letuelezioni.it/blog/studiare-giapponese-italia-anche-lezioni-giapponese-liceo#b>

Procjena svrhovitosti s obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru

Najvažniji razlog formiranja ovog studija je osposobljavanje visokokvalitetnog kadra osposobljenog za jezično posredovanje, odnosno japanološkog kadra koji će svojim jezičnim kompetencijama, kao i dubinskim poznavanjem japanske kulture, ne samo odgovoriti potrebama tržišta rada u Hrvatskoj, nego i otvoriti nove prilike i potaknuti nova zapošljavanja. Takav će kadar moći obavljati poslove u svim hrvatskim tvrtkama koje žele suradnju s Japanom, ali i drugim zemljama Istočne Azije, turističkim i prevoditeljskim agencijama te hrvatskoj diplomaciji, školama stranih jezika, jezičnim gimnazijama, kao i u bibliotekama, institutima i kulturnim ustanovama. Završetkom preddiplomskog studija student stječe kompetencije unutar osnovnih područnih disciplina te vještine potrebne za obavljanje organizacijskih i koordinacijskih poslova u javnim službama, gospodarstvu, medijima, turizmu, izdavaštvu itd. dok završetkom diplomskog studija stečene kompetencije omogućuju, uz prethodno navedene poslove, obavljanje i prevoditeljskih poslova, poduku japanskog jezika te provedbu istraživanja koja uključuju korištenje autentičnih materijala i ispitivanja izvornih govornika japanskog jezika.

Usklađenost s misijom Sveučilišta i strategijom predlagatelja te sa strateškim dokumentom Mreže visokih učilišta

Ciljevi Sveučilišta uključuju razvijanje studijskih programa potrebnih društvu i gospodarstvu, njegovanje principa moralnosti, etičnosti i tolerancije te nastojanje da Sveučilište zadrži mjesto jednog od vodećih sveučilišta u jugoistočnoj Europi.¹⁶ Uspostavljanje studija japanologije pridonijet će svim navedenim aspektima: za poznavateljima japanskog jezika i kulture postoji gospodarska i društvena potreba, naši studenti usvojiti će znanja i vještine koje će im omogućiti da svojim radom i djelovanjem u društvu pristupaju tolerantno, inovativno i sa širokim spektrom gledišta. Osnivanjem studija japanologije Sveučilište će se pridružiti velikoj većini sveučilišta jugoistočne Europe koja su također prepoznala važnost izučavanja dalekoistočnih jezika i kultura. Sveučilište želi razvijati i pružati različite oblike cjeloživotnoga obrazovanja i u tom smislu planiramo doprinijeti osnivanjem tečajeva japanskog jezika za građanstvo kada se za to stvore uvjeti. Također, Sveučilište teži poboljšanju kvalitete međunarodnom razmjenom znanstveno-nastavnoga kadra i studenata, a u tom smislu možemo, uz već postojeće, pridonijeti stvaranjem novih sporazuma, razmjena i suradnji s japanskim sveučilištima. S druge strane, prema strateškom dokumentu Mreže visokih sveučilišta, osnivanje

¹⁶ Sveučilište u Zagrebu, Misija i vizija Sveučilišta u Zagrebu (Zagreb: 2023).

studijskih programa „treba regulirati kvalitativnim kriterijima, koji će uzimati u obzir u prvome redu sposobnost visokog učilišta za izvođenje nastave, zanimanje kandidata za studij, potrebe tržišta rada te usklađenost s gospodarskim, društveno-socijalnim i kulturnim prioritetima Republike Hrvatske.”¹⁷ Slični se ciljevi navode i u Razvojnoj i znanstvenoistraživačkoj strategiji Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine prema kojoj će predlagatelj kod akreditacije studijskih programa uzimati u obzir suvremene društvene, kulturne i gospodarske potrebe.¹⁸ Predloženi preddiplomski i diplomski studiji japanologije zadovoljavaju sve navedene ciljeve i uvjete.

Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata

Preddiplomski i diplomski studij japanologije otvoreni su prema domaćoj i međunarodnoj pokretljivosti studenata. Već su studenti slobodnog studija japanologije, bez obzira na činjenicu što završetkom našeg programa nisu dobivali diplomu nego tek certifikat s popisom svih izvršenih obveza, uspješno zadovoljili uvjete za dobivanje stipendija koje su im omogućile studijski boravak na različitim japanskim sveučilištima. Neki od njih su u Japanu proveli kraće vrijeme (od dva tjedna do jednog semestra), a neki su uspješno nastavili svoj studij sve do doktorata. Naša katedra ima uspješnu suradnju i sveučilišnu razmjenu s nekoliko japanskih sveučilišta, ponajprije sa Sveučilištem u Tokiju, Ochanomizu, Tokushima i Musashino. Određeni je broj studenata svoje magistrske titule stekao na Katedri za japanologiju Odsjeka za azijske studije u Ljubljani. Studenti također mogu ostvariti mobilnost tijekom studiranja putem sklopljenih ugovora o međunarodnoj suradnji, prije svega kroz program Erasmus+.

Povezanost s lokalnom zajednicom

Razvoj različitih aspekata kulturnih i kreativnih industrija u lokalnoj zajednici ovisi o kvalitetnom visoko obrazovanom kadru osposobljenom za jezično posredovanje. Po završetku preddiplomskog studija prvostupnici/e japanologije posjeduju temeljnu, a diplomskog napredu razinu jezičnog znanja i razvijene vještine komunikacije na japanskom jeziku te sposobnosti razumijevanja i interpretacije sadržaja iz područja proučavanja japanskog jezika i kulture koje ih osposobljavaju za poslove jezičnog i kulturnog posredovanja u gospodarskim, upravnim i kulturnim institucijama lokalne zajednice te

¹⁷ Nacionalno Vijeće za visoko obrazovanje, *Mreža visokih učilišta i studijskih programa u Republici Hrvatskoj* (Zagreb: 2011), 13-14.

¹⁸ Filozofski fakultet u Zagrebu, *Razvojno i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine* (Zagreb: 2018), 45.

za rad u medijima i izdavaštvu. Katedra za japanologiju u suradnji s Veleposlanstvom Japana u Hrvatskoj i Hrvatskim društvom učitelja japanskog jezika, već 20. godinu za redom na našem fakultetu organizira Natjecanje u govoru na japanskom jeziku¹⁹ (*Nihongo supiichi kontesuto*), natjecanje koje se redovito održava i na drugim sveučilištima diljem svijeta. Osim toga, katedra svake godine šalje svoje studente na službena testiranja iz poznavanja japanskog jezika (*Nihongo nōryoku shiken*) u organizaciji Japanske fondacije sa sjedištem u Budimpešti. Katedra organizira i redovita druženja sa studentima, sudjeluje u Danima Japana pod pokroviteljstvom Veleposlanstva Japana, organizira radionice za djecu predškolskog i školskog uzrasta na temu japanske kulture i na razne druge načine nastoji promovirati japanski jezik i kulturu u Hrvatskoj, tako gradeći mostove i jačajući veze među dvjema zemljama.

Opće informacije o studiju

Dvopredmetni preddiplomski studij traje šest semestra ili tri godine, a dvopredmetni diplomski četiri semestra ili dvije godine te je minimalni broj ECTS bodova potrebnih za završetak studija 90 ECTS bodova za preddiplomski i 60 ECTS bodova za diplomski studij.

Uvjeti upisa na preddiplomski studij su sukladni kriterijima za upis na studijske programe Filozofskog fakulteta u Zagrebu.²⁰ Uvjeti upisa na diplomski studij su završen preddiplomski sveučilišni studij japanologije ili neki srodan preddiplomski studij, ali s demonstriranim znanjem iz japanskog jezika najmanje na razini B1/B1.2 prema Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike (ZEROJ) i JF standardu za edukaciju japanskog jezika (razina N3 prema Ispitu znanja japanskog jezika /JLPT/).

Program studija

Preddiplomski program (vidi Tablicu 1) temelji se na usvajanju jezičnih kompetencija s ciljem stjecanja komunikacijskih vještina razine B1-B2 prema ZEROJu ili razine N3 prema Ispitu znanja japanskog jezika (*Nihongo nōryoku shiken*). Sadržaji tzv. nejezičnih kolegija koncipirani su tako da omogućuju upoznavanje studenata s osnovnim karakteristikama pojedinih područja kao što su japanska povijest, kultura, književnost i suvremeno društvo.

¹⁹ Veleposlanstvo Japana u Republici Hrvatskoj, 20. Natjecanje u govoru na japanskom jeziku (2023).

²⁰ Nacionalni informacijski sustav prijava na visoka učilišta, *Studijski programi* (Zagreb: 2023).

Tablica 1 - Popis kolegija na preddiplomskom studiju japanologije

Obvezni kolegiji	Japanske jezične vježbe 1-6
	Japanski jezični seminar 1-2
	Uvod u predmodernu povijest i kulturu japanskog otočja
	Uvod u ranu modernu i modernu povijest i kulturu japanskog otočja
	Suvremeno japansko društvo 1-2
	Klasična i predmoderna japanska književnost
	Moderna i suvremena japanska književnost
	Odabrane teme iz japanske kulture
	Završni rad
Izborni kolegiji	Odabrane teme iz japanske povijesti
	Japanski jezik u konverzaciji
	Uvod u japansku lingvistiku
	Povijest Kine 1-2
	Odabrane teme iz kineske kulture i civilizacije
	Razvoj kineskog pisma
	Izborni predmeti iz fakultetske ponude (odabрати najmanje jedan predmet iz teorije književnosti, teorije jezika ili teorije kulture)
	Strani jezik 1-2 / Hrvatski jezik 1-2 / Latinski jezik 1-2 / Hrvatski jezik za strane studente 1-2

Program diplomskog studija (vidi Tablicu 2) omogućava studentima da, uz daljnje usvajanje komunikacijskih kompetencija japanskog jezika, prodube razinu jezičnog znanja te razviju sposobnosti pisanja na akademskom japanskom pismu. Kolegiji o teorijama i metodama japanskih studija će studente opremiti znanjem i vještinama potrebnim za provedbu samostalnog istraživačkog rada.

Tablica 2 - Popis kolegija na diplomskom studiju japanologije

Obvezni kolegiji	Japanski u praksi 1-2
	Teorije i metode japanskih studija
	Teorije i metode japanskih istraživanja u praksi
	Akademsko japansko pismo
	Japanski jezik u stručnoj literaturi i medijima
	Japanski jezik u književnosti
	Diplomski rad
Izborni kolegiji	Japanske religije i filozofija
	Metodika nastave japanskog jezika
	Izborni predmeti iz fakultetske ponude (odabrati najmanje jedan predmet iz književnosti, jezika ili kulture)

Ishodi učenja

Preddiplomski i diplomski studij japanologije temelje se na ishodima učenja (vidi Tablice 3 i 4) što odgovara ciljevima Filozofskog fakulteta navedenih u „*Razvojnoj i znanstvenoistraživačkoj strategiji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine*” koji se odnose na izradu novih programa, a koji osim stjecanja praktičkih kompetencija uključuju i „stjecanje općih i specifičnih znanja.”²¹ U slučaju preddiplomskog studija japanologije, ostvareni ishodi će opskrbiti studente općim i specifičnim znanjima o japanskoj povijesti, umjetnosti, kulturi, književnosti, religijama i suvremenom društvu dok će ishodi vezani uz jezične kompetencije osposobiti studente za samostalnu verbalnu i pismenu komunikaciju na japanskom jeziku o poznatim temama te o temama iz svog stručnog područja.²²

²¹ Filozofski fakultet u Zagrebu, *Razvojno i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine* (Zagreb: 2018), 41.

²² Vijeće Europe, *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje* (Zagreb: 2005), 24.

Tablica 3 – Ishodi učenja na preddiplomskom studiju japanologije

Završetkom preddiplomskog studija japanologije prvostupnici će moći:

1. ispravno koristiti standardni japanski jezik u govoru i pismu te svladati japanska pisma *hiraganu*, *katakanu* i određeni broj znakova na razini B1-B2 prema Europskom referentnom okviru;
2. isplanirati strukturu vlastitoga pisanog teksta na japanskom jeziku i prilagoditi ga komunikacijskoj situaciji, vodeći računa o etičkoj i društvenoj odgovornosti;
3. samostalno pripremiti i usmeno izložiti kratke sadržaje na japanskom jeziku;
4. objasniti i primijeniti osnovnu analitičku aparaturu na različitim tipovima tekstova;
5. razumjeti i objasniti sociolingvističke, kulturološke i pragmatičke vidove jezične uporabe;
6. samostalno prevesti s japanskog na hrvatski i s hrvatskog na japanski tekstove za koje nisu potrebna specifična stručna znanja (uz pomoć suvremene informacijske tehnologije i alata);
7. opisati i obrazložiti fonološke, morfološke i sintaktičke kategorije u japanskom i usporediti ih i povezati s hrvatskim jezičnim sustavom;
8. kritički prosuđivati o književnim, religijskim i drugim kulturnim pojavama u odnosu na društveno-povijesni kontekst;
9. razumjeti i objasniti važnost konteksta društveno-povijesnih i kulturoloških aspekata na razvoj književnih žanrova i pravaca;
10. sažeti i obrazložiti specifičnosti različitih književnih žanrova, djela te reprezentativne autore određenih povijesno-kulturnih razdoblja;
11. usporediti i argumentirano komentirati jezične, kulturne, religijske, društvene i povijesne procese u Japanu od davnina do danas;
12. primijeniti filološku i kritičku aparaturu te temeljne spoznaje humanističkih znanosti na različitim temama iz područja japanske povijesti i kulture;
13. samostalno osmisliti i kritički ocijeniti vlastiti rad;
14. prezentirati stručnjacima i laicima osnovne pojmove iz povijesti, društvenog uređenja, kulture i umjetnosti Japana u širem kontekstu Istočne Azije;
15. povezati znanja i vještine stečene na preddiplomskom studiju te procijeniti vlastite interese i kompetencije potrebne za nastavak studija na višoj razini.

Kroz diplomski studij japanologije, ostvareni ishodi opskrbit će studente općim i specifičnim znanju o japanskom jeziku i lingvistici, teorijama i metodama istraživanja japanskih studija te dubljim znanjem iz raznih područja japanologije za koja su na preddiplomskoj razini stekli osnovnu razinu znanja. Ishodi vezani uz jezične kompetencije osposobit će studente za tečnu komunikaciju na japanskom jeziku u „raznim društvenim, akademskim i poslovnim situacijama.”²³

²³ Ibidem.

Tablica 4 – Ishodi učenja na diplomskom studiju japanologije

Završetkom diplomskog studija japanologije magistri će moći:

1. primjenjivati varijante jezičnog registra japanskog jezika ovisno o komunikacijskoj situaciji
2. samostalno prevesti s japanskog jezika na hrvatski stilski i tematski raznovrsne tekstove te s hrvatskog jezika na japanski stilski neutralne tekstove za koji nisu potrebna specifična stručna znanja (uz pomoć suvremene informacijske tehnologije i alata)
3. obrazložiti složenije fonološke, morfološke i sintaktičke kategorije u japanskom te ih usporediti i povezati s hrvatskim jezičnim sustavom
4. kritički prosuđivati pojave u japanskom jeziku i kulturi u sinkronijskom i dijakronijskom kontekstu
5. usporediti i kritički argumentirati jezične, kulturne, religijske, društvene i povijesne procese na japanskom otočju od davnina do danas
6. analizirati i interpretirati ključne pojmove japanske lingvistike
7. objasniti i primijeniti kritičku i filološku aparaturu za analizu različitih tipova tekstova
8. slijediti i razumjeti stručna predavanja i izlaganja složenog sadržaja na japanskom jeziku
9. uspješno razgovarati o stručnim i drugim temama na japanskom jeziku
10. pisati jasne i dobro strukturirane tekstove koji su stilski prilagođeni različitim kontekstima i studijskim predmetima na japanskom jeziku
11. samostalno osmisliti i oblikovati stručni ili znanstveni rad iz nekog od područja japanologije u skladu s profesionalnim etičkim normama te stručnjacima i laicima jasno i nedvosmisleno predstaviti svoje zaključke i argumente
12. povezati znanja i vještine stečene na diplomskom studiju japanologije te procijeniti vlastite interese i kompetencije potrebne za nastavak studija na poslijediplomskoj razini ili kroz cjeloživotno učenje (formalno i samostalno)
13. kombinirati pristupe i koncepte iz raznih područja istraživanja u analizi Japana (japanskog jezika, društva, kulture itd.)
14. koristiti različite suvremene informacijske tehnologije i alate u analizi i prevođenju raznih vrsta tekstova na japanskom jeziku
15. kritički koristiti različite vrste izvora (primarne, sekundarne, tekstualne, vizualne itd.)

Usporedivost studijskih programa s programima akreditiranih visokih učilišta u Hrvatskoj i Europskoj uniji

Nakon završenog dvopredmetnog preddiplomskog studijskog programa japanologije u trajanju od 6 semestara, student stječe kompetencije unutar osnovnih područnih disciplina, uvid u japansku kulturu i jezik te vještine potrebne za obavljanje organiza-

cijskih i koordinacijskih poslova u javnim službama, gospodarstvu, medijima, turizmu, izdavaštvu. Uspješno završen preddiplomski studij uvjet je za prelazak na sljedeću razinu studija, odnosno nastavak školovanja u okviru dvopredmetnog diplomskog studija japanologije u trajanju od 4 semestra. Završetkom diplomske razine student stječe kompetencije na području japanske lingvistike, interdisciplinarnog proučavanja japanskog društva, podučavanja japanskog jezika i prevođenja. Neki od studijskih programa u regiji i u Europi s kojima se novi programi mogu usporediti su: dvopredmetni studij Japanologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani²⁴, preddiplomski studij japanskog jezika i kulture na Sveučilištu SOAS u Londonu²⁵ i dvopredmetni studij Japanski jezik i kultura Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.²⁶

S kolegama iz Ljubljane, čiji je studij japanologije osnovan 1995. godine, vrlo uspješno i usko surađujemo već godinama. Naša suradnja rezultirala je Sporazumom o suradnji potpisanim 2015. koji je omogućio zagrebačkim studentima japanologije da, polažući ispite razlike, direktno upišu 3. godinu jednopredmetnog studija japanologije u Ljubljani te tako steknu važeću diplomu prvostupnika, kao i mogućnost nastavka studija i dobivanja titule magistra japanologije.²⁷ Potrebno je napomenuti da smo naš studij godinama razvijali i obogaćivali imajući na umu upravo ljubljanski program i interes naših studenata za dobivanjem službene diplome. To konkretno znači da smo, u nastojanju da našim studentima omogućimo što jednostavniji prijelaz, povećali satnicu iz japanskog jezika s tri na četiri predavanja tjedno te postupno uveli nove kolegije (2016. smo uveli kolegij *Suvremeno japansko društvo*, a 2017. *Uvod u japanske religije*), kao i sadržajno prilagodili već postojeće.

Mogućnost nastavka studija na višoj razini

Akreditacijom diplomskog studija japanologije, prvostupnik/prvostupnica će moći nakon završenog preddiplomskog studija upisati dvopredmetni diplomski studij Japanologija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U međuvremenu može diplomski studij nastaviti na sveučilištima u Ljubljani i Puli, kao i upisati usporedive diplomske studije na drugim sveučilištima u inozemstvu.

²⁴ Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za Azijske Študije, *Univerzitetni študijski program prve stopnje Azijske študije* (Ljubljana: 2023), Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za Azijske Študije, *Študijski program druge stopnje Azijske študije*, (Ljubljana: 2023).

²⁵ SOAS University of London, *BA Japanese and...*(London: 2022), SOAS University of London, *MA Japanese Studie* (London: 2022).

²⁶ Filozofski fakultet Jurja Dobrile u Puli, *Japanski jezik i književnost* (Pula: 2023).

²⁷ Sporazum o priznavanju izpitov opravljenih na programu slobodnih studij iz Japanologije na SZ FFob vpisu na „Prvostopenjski univerzitetni enodisciplinarni študijski program JAPANOLOGIJA” na UL FF (Zagreb i Ljubljana: 2015).

Zaključak

U ovom članku ukratko su predstavljeni razlozi za pokretanje akreditacije novog preddiplomskog i diplomskog studija japanologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Iako na fakultetu već 19 godina postoji slobodni studij japanologije u trajanju od tri godine, glavni nedostatak tog programa je nemogućnost stjecanja diplome te samim time i smanjena konkurentnost studenata koji ga završe. Iako studenti slobodnog studija imaju pristup stipendijama i odlaze na daljnja studijska usavršavanja u Japan (neki čak na višim razinama), mogućnost stjecanja kvalifikacija u Hrvatskoj na preddiplomskoj i diplomskoj razini važan je faktor za obrazovanje kvalificiranog kadra koji će unaprijediti i produbljivati znanstvenu suradnju te školovati stručnjake iz raznih područja japanologije. Kroz program i ishode učenja novih studija studenti će steći jezične i kulturološke kompetencije potrebne za uspješno obavljanje raznih vrsta poslova u sektorima prevoditeljstva, turizma, obrazovanja te poslovne komunikacije i posredovanja, kako u japanskim tvrtkama koje imaju podružnice u Hrvatskoj, tako i u hrvatskim tvrtkama koje posluju s Japanom. Bit će stručnjaci koji će kao mostovi povezivati dvije zemlje – Hrvatsku i Japan u kulturnom, gospodarskom i akademskom kontekstu.

Popis literature

- Cabinet Office, *GDP no kokusai hikaku* [Međunarodna usporedba BDPa], (Tokyo 2022), 16-17. Dostupno na: https://www.esri.cao.go.jp/jp/sna/data/data_list/kakuhou/files/2021/sankou/pdf/kokusaihikaku_20221223.pdf (preuzeto 11.3.2023.)
- The European Association for Japanese Studies, *About* (2022). Dostupno na: <https://eajs.eu/about/> (preuzeto 10.3.2023.)
- Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za Azijske Študije, *Univerzitetni študijski program prve stopnje Azijske studije* (Ljubljana: 2023). Dostupno na: <https://as.ff.uni-lj.si/univerzitetni-studijski-program-prve-stopnje-azijske-studije> (preuzeto 10.3.2023.)
- Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, Oddelek za Azijske Študije, *Študijski program druge stopnje Azijske studije*, (Ljubljana: 2023). Dostupno na: <https://as.ff.uni-lj.si/studijski-program-druge-stopnje-azijske-studije> (preuzeto 11.3.2023.)
- Filozofski fakultet u Zagrebu, *Razvojno i znanstvenoistraživačka strategija Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2018. do 2023. godine* (Zagreb: 2018). Dostupno na: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/wp-content/uploads/2020/06/Razvojna-i-znanstveno-istra%C5%BEiva%C4%8Dka-strategija-FFZG.pdf> (preuzeto 10.3.2023.)
- Nacionalni informacijski sustav prijava na visoka učilišta, *Študijski programi* (Zagreb: 2023). Dostupno na: <https://www.postani-student.hr/Uciliba/Nositelji.aspx#> , preuzeto (11.3.2023.)

- Filozofski fakultet Sveučilišta Jurje Dobrila u Puli, *Japanski jezik i kultura* (Pula: 2023). Dostupno na: https://ffpu.unipu.hr/ffpu/studijski_programi/sveucilisni_preddiplomski_studiji/dvopredmetni_studiji/japanski_jezik_i_kultura, preuzeto (11.3.2023.)
- Hrvatska turistička zajednica, *Japan: Profil emitivnog tržišta – izdanje 2023.* (Zagreb: 2023), 7. Dostupno na: <https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-02/Japan%20-%20izdanje%202023.pdf> (preuzeto 10.3.2023.)
- The Japan Foundation, *About the Japan Foundation* (2023). Dostupno na: https://www.jpjpf.go.jp/e/about/outline/about_01.html (preuzeto 10.3.2023.)
- The Japan Foundation, *The Japan Foundation's Overseas Offices* (2023). Dostupno na: https://www.jpjpf.go.jp/e/about/outline/about_04.html (preuzeto 10.3.2023.)
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) i Ministarstva obrazovanja, kulture, športa, znanosti i tehnologije (MEXT), *Memorandum između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i Ministarstva obrazovanja, kulture, športa, znanosti i tehnologije Japana o suradnji na području obrazovanja, športa, znanosti i tehnologije* (Zagreb: 2008). Dostupno na: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/Medunarodna/Bilateralna/Japan//jap-memorandum.pdf> (preuzeto 10.3.2023.)
- Moritoki Škof, Nagisa. 2018. „Learner motivation and teaching aims of Japanese language instruction in Slovenia”, *Acta Linguistica Asiatica*, 8(1)
- Nacionalno Vijeće za visoko obrazovanje, *Mreža visokih učilišta i studijskih programa u Republici Hrvatskoj* (Zagreb: 2011) Dostupno na: https://www.azvo.hr/images/stories/visoko/Mreža_visokih_učilišta_i%20studijskih_programa_u_RH_final.pdf (preuzeto 10.3.2023.)
- SOAS University of London, *BA Japanese and...* (London: 2022). Dostupno na: <https://www.soas.ac.uk/study/find-course/ba-japanese-and> (preuzeto 11.3.2023.)
- SOAS University of London, *MA Japanese Studies* (London: 2022). Dostupno na: <https://www.soas.ac.uk/study/find-course/ma-japanese-studies> (preuzeto 11.3.2023.)
- Sporazum o priznavanju izpitov opravljenih na programu svobodnih študij iz Japanologije na SZ FFob vpisu na „Provtopenjski univerzitetni enodisciplinarni studijski program JAPANOLOGIJA” na UL FF (2015) Dostupno na: https://e6df7771-45cd-4dbf-94ee-c86fbaa6025b.filesusr.com/ugd/251855_0fc5457cfdd645e5bced5f3bf4e87bfe.pdf (preuzeto 8.3.2023.)
- Sveučilište u Zagrebu, *Misija i vizija Sveučilišta u Zagrebu* (Zagreb: 2023). Dostupno na: <http://www.unizg.hr/o-sveucilistu/sveuciliste-jucer-danas-sutra/misija-i-vizija-sveucilista/> (preuzeto 11.3.2023.)
- Tričković, Divna. 2018. Current state of Japanese language education in Serbia and proposal for future solutions, *Acta Linguistica Asiatica*, 8(1)
- Udruga „Tri rijeke” Haiku pjesnici Otoka Ivanića (Ivanić-Grad: 2023). Dostupno na: https://tri-rijeke-haiku.hr/?page_id=1727&lang=hr (preuzeto 8.3.2023.)

Universita Ca' Foscari Venezia, *Lingua, economia e istituzioni del Giappone Immatricolati a.a. 2019/2020*, (Venezia: 2023). Dostupno na: <https://www.unive.it/data/36094/> (preuzeto 8.3.2023.)

Veleposlanstvo Japana u Republici Hrvatskoj, *20. Natjecanje u govoru na japanskom jeziku* (Zagreb: 2023). Dostupno na: <https://www.hr.emb-japan.go.jp/hr/2022/kultura-2022-12-speech-contest.html> (preuzeto 10.3.2023.)

Vijeće Europe, *Zajednički europski referentni okvir za jezike: učenje, poučavanje, vrednovanje* (Zagreb: 2005).

Vijeće Filozofskog fakulteta u Zagrebu, *Zapisnik 2. sjednice Fakultetskog vijeća Filozofskog fakulteta u Zagrebu održane 10. studenog 2004. u Vijećnici, s početkom u 11,00 sati* (Zagreb: 2004), 43. Dostupno na: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/fakultetsko-vijece/akgod-2004-2005/> (preuzeto 10. 3.2023.)

Internetski izvori:

<https://hr.wikipedia.org/wiki/Japan>;<https://www.stat.go.jp/english/data/index.html>, (preuzeto 13.3.2023.)

<https://www.agroklub.com/ribarstvo/gotovo-svaka-tuna-koja-se-uzgoji-i-ulovi-odlazi-za-japan-potraznja-i-dalje-veca-od-ponude/57552/> (preuzeto 13.3.2023.)

<https://www.letuelezioni.it/blog/studiare-giapponese-italia-anche-lezioni-giapponese-liceo#b> (preuzeto 13.3.2023.)

New double major undergraduate and graduate university study programs in the Japanese Studies at the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb

Abstract: For twenty years, students of the University of Zagreb could study Japanology as part of a free three-year course. The right to apply for admission was available to those students regularly enrolled in the 5th semester of the university studies at one of the faculties of the University of Zagreb or those who had already completed (graduated) a four or five year university course. With the introduction of the new university study programs in Japanese studies at the Department of Indology and Far Eastern Studies of the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb, our students are finally given the opportunity to attend full-fledged studies and obtain an official and valid diploma. The new study programs enable and encourage the realization of the new concepts in the teaching of Japanese language and culture, the application of the ECTS scoring system, greater choice for the students, improvement of the quality and efficiency of teaching programs, and the combination of the studies with another double major five-year program.

Keywords: Japanese Studies, free study, university study, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb